

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA

E- BROŠURA

Savez društava
multiple skleroze
Hrvatske

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA

E-BROŠURA

Autorice i urednice:

Maja Liković, mag.act.soc.

Dijana Roginić, mag.oec.

Izdavač:

Savez društava multiple skleroze Hrvatske

Trnsko 34, p.p. 74, 10020 Zagreb

Tel/fax: 01 6554 757

Email: sdms_hrvatske@sdmsh.hr

Facebook: [savezdrustavamshrvatske](#)

Instagram: [savezdrustavamultipleskleroze](#)

Web: www.sdmsh.hr

Grafička priprema i dizajn:

Tanja Malbaša, mag.art.

1. izdanje

Studeni, 2022.

Ova brošura nastala je u sklopu projekta "BonToniraj se za MS!2".

Ovaj je dokument izrađen uz finansijsku podršku Grada Zagreba. Sadržaj ovog dokumenta u isključivoj je odgovornosti Saveza društava multiple skleroze Hrvatske i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Grada Zagreba.

- 1 Drage osobe s invaliditetom
- 3 Status osobe s invaliditetom
- 4 Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom - Statu osobe s invaliditetom u radnom smislu
- 5 Utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad
- 6 Razumna prilagodba
- 7 Mogu li osobe s kroničnim bolestima ostvariti status osobe s invaliditetom?
- 10 Prava osoba s invaliditetom na tržištu rada
- 11 Pravo prednosti pri zapošljavanju
- 12 Pravo na razumnu prilagodbu testiranja i/ili intervjua tijekom natječajnog postupka
- 13 Pravo na razumnu prilagodbu radnog mjesa
- 14 Pravo na staž s povećanim trajanjem
- 15 Pravo na poreznu olakšicu
- 16 Pravo na povećano trajanje godišnjeg odmora
- 17 Pravo na uvećano trajanje otkaznog roka
- 18 Pravo na novčanu pomoć za nezaposlene osobe s invaliditetom
- 19 Pravo na profesionalno usmjerenje
- 20 Pravo na profesionalnu rehabilitaciju
- 24 Potreba za razgovorom
- 25 Prava poslodavaca koji zapošljavaju osobe s invaliditetom
- 26 Pravo na subvenciju plaće za osobu s invaliditetom
- 27 Pravo na sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesa - arhitektonska prilagodba
- 28 Pravo na sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada - tehnička prilagodba
- 29 Pravo na naknadu u visini uplaćenog doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje
- 30 Pravo na sufinanciranje troškova prijevoza OSI
- 31 Pravo na Novčanu nagradu za zapošljavanje izvan kvote
- 33 Kome se obratiti za podršku i informacije?

Drage osobe s invaliditetom,

pred Vama je edukativna e-brošura o pravima osoba s invaliditetom na tržištu rada. Pronaći ćete informacije o pravima koje možete ostvariti kao osoba s invaliditetom na tržištu rada prilikom zapošljavanja, tijekom radnog odnosa, ali i u slučaju nezaposlenosti. U e-brošuri nalaze se i informacije na koji način osobe s kroničnim bolestima mogu ostvariti prava na tržištu rada. Pojašnjeni su pojmovi poput razumne prilagodbe, Očeviđnik osoba s invaliditetom i drugi s kojima se susrećete, a možda Vam nisu jasni što oni znače pa su iz tog razlog prikazani na samom početku kako biste lakše pratili e-brošuru. Želimo Vam poslati poruke kako je upravo rad taj koji može imati pozitivan utjecaj na Vaše samopoštovanje i dobrobit (Dorstyn i sur., 2019). Kroz rad, sudjelujete i uključeni ste u zajednicu, doprinosite svojoj obitelji, zajednici, ali prije svega svojoj dobrobiti. Kroz rad možete osjećati korisnost i doprinos društvu u cijelini koje kao osoba s invaliditetom itekako možete dati. S druge strane, vjerujemo kako teško pronalazite posao, a ponekad i motivaciju za ostanak na istom.

Tu smo za Vas da razgovaramo o situacijama s kojima se susrećete i teško nosite, ali rado ćemo čuti ukoliko imate neki primjer dobre prakse od strane Vašeg poslodavca prema Vama kao osobi s invaliditetom. Razgovarajte s poslodavcem o poteškoćama koje imate tijekom radnih aktivnosti, dolaska na posao i u radnoj okolini, a neka Vam ova brošura posluži kao alat za ostvarivanje prava na radnom mjestu i kao sredstvo poslodavcu da zatraži poticaje što Vas zapošljava kao osobu s invaliditetom. Važno je naglasiti kako ne trebaju sve osobe s invaliditetom prolaziti profesionalnu rehabilitaciju kao preduvjet za zapošljavanje jer ono može biti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima kroz zaštitno zapošljavanje. Ponekad su potrebne prilagodbe samo recimo boravak bliže radijatoru jer je osobi hladno ili boravak bliže prozoru radi svjetlosti, ustajanje svakih sat vremena sa stolice, odlazak na toalet više puta osim tijekom pauze, dok su nekad potrebne prilagodbe poput većih tipki na tipkovnici, ergonomski stolac i druge. Ukoliko poslodavac ne može ili ne zna kako osigurati razumnu prilagodbu, tu je Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje i centri za profesionalnu rehabilitaciju da pruže podršku, savjet i pomognu poslodavcu u osiguranju razumne prilagodbe osobi s invaliditetom na radnom mjestu.

Koliko osobama s invaliditetom znači biti zaposlen, možemo čuti kroz riječi sudionice istraživanja o doživljaju podrške osoba s multiplom sklerozom koja govori na sljedeći način –

„.... puno mi znači zaposlenje i to da se osjećam i korisnom i ono da mogu nešto odraditi sama da, da ono i ta neka prihvaćenost i takve stvari stvamo mislim da za jednu osobu sa invaliditetom to jako puno znači kad joj se da prilika kad ona ono može pokazati stvamo tko je ona i što zna... (S6)“ (Liković, 2021).

Kako je zapošljavanje jedno od gorućih pitanja osoba s invaliditetom, nastala je ova edukativna e-brošura koja je namijenjena zaposlenim i nezaposlenim osobama s invaliditetom da im pruži informacije o pravima na tržištu rada kao osobama s invaliditetom.

Status osobe s invaliditetom

Priznat je osobi kojoj je u postupku vještačenja utvrđeno barem jedno oštećenje iz Liste oštećenja organizma i najmanje 1. stupanj iz Liste težine i vrste invaliditeta – oštećenja funkcionalnih sposobnosti.

Status osobe s invaliditetom priznat je i osobi koja je ostvarila staž s povećanim trajanjem te osoba kojoj je utvrđen invaliditet prema propisima o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, propisima o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata i propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Status osobe s invaliditetom može se provjeriti putem e-građana i na Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo izdavanjem potvrda za osobe s invaliditetom.

Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom – Status osobe s invaliditetom u radnom smislu

Stječe se upisom u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Očeviđnik sadrži podatke o osobama s invaliditetom koje su prijavljene na mirovinsko osiguranje temeljem radnog odnosa, a osobe s invaliditetom koje ostvaruju pravo upisa u Očeviđnik su: osobe kojima je priznat status osobe s invaliditetom sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem, osobe kojima je utvrđeno najmanje 60% tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta ili središnjeg živčanog sustava, osobe kojima je utvrđen stupanj od 1 do 4 invaliditeta u odnosu na rad i druge osobe prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja očeviđnika zaposlenih osoba s invaliditetom (NN 75/18).

Upisom u Očeviđnik, ne samo da osoba s invaliditetom stječe određena prava pri upućivanju u procese profesionalne rehabilitacije, kao i pri zapošljavanju, također se ostvaruju i niz drugih prava koje se izravno tiču poticanja poslodavca na zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom.

Utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad

Usluga kojom se sveobuhvatnom procjenom stručnjaka u centrima za profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje stupanj invaliditeta, odnosno u kojoj mjeri oštećenja koja osoba ima utječu na zapošljavanje i rad.

Stupanj invaliditeta u odnosu na rad određuje se pomoću ljestvice od pet stupnjeva (0 do 4), opisane u Pravilniku o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju NN 75/18, a utvrđenim stupnjem 1, stječe se pravo upisa u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Procjeni mogu pristupiti zaposlene i nezaposlene osobe s invaliditetom i kroničnim bolestima kao što je multipla skleroza, epilepsija, fibromialgija i druge.

Utvrdjivanje invaliditeta u odnosu na rad provode centri za profesionalnu rehabilitaciju.

Razumna prilagodba

Potrebna i odgovarajuća prilagodba i podešavanja koja ne predstavljaju nerazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se osobama s invaliditetom osiguralo zapošljavanje i rad na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Razumna prilagodba je pravo osoba s invaliditetom propisano Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN/ 32/20), a ukoliko se ona ne omogući osobi s invaliditetom, smatrati će se diskriminacijom propusta razumne prilagodbe prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije (NN 112/12). Leutar i Buljevac (2020) navode kako razumna prilagodba podrazumijeva prilagodbu i modifikacije unutar radnog vremena, organizacije rada i mesta rada, prilagodbu mesta rada kako bi mu osoba s invaliditetom mogla pristupiti, a razumna prilagodba ne smije biti prevelik trošak za poslodavca i dovoditi uobičajeni radni proces u pitanje kako ono ne bi bilo neprimjereno opterećenje poslodavcima.

MOGU LI OSOBE S KRONIČNIM BOLESTIMA OSTVARITI STATUS OSOBE S INVALIDITETOM?

Osobe s kroničnim bolestima poput multiple skleroze, epilepsije, miastenije gravis, fibromialgije i drugih, mogu zatražiti rehabilitacijsku procjenu invaliditeta u odnosu na rad ukoliko ne mogu ostvariti upis u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom ni po jednoj drugoj osnovi Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Očeviđnika zaposlenih osoba s invaliditetom.

Drugim riječima, ukoliko nekoj osobi s kroničnom bolešću nije utvrđeno tjelesno oštećenje, može podnijeti zahtjev za utvrđivanjem invaliditeta u odnosu na rad. Na taj način, u postupku utvrđivanja invaliditeta u odnosu na rad procijenit će se funkcioniranje osobe s kroničnom bolešću, poteškoće i prepreke te potrebe vezane uz zapošljavanje s obzirom na zdravstvene karakteristike osobe i čimbenike okoline.

Utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad provode centri za profesionalnu rehabilitaciju i tamo zahtjev mogu podnijeti zaposlene i nezaposlene osobe. Za više informacija o samom postupku, obratite se Centru za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb gdje će Vas uputiti što je sve potrebno prikupiti i priložiti zahtjevu za rehabilitacijskom procjenom invaliditeta u odnosu na rad.

Nakon utvrđenog invaliditeta u odnosu na rad, osobe s kroničnim bolestima mogu se upisati u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom nakon čega poslodavac može ostvarivati poticaje temeljem njihova zaposlenja.

Također, osobe s kroničnim bolestima mogu zatražiti prilagodbu radnog mesta nakon utvrđenog invaliditeta u odnosu na rad ukoliko nisu status osoba s invaliditetom stekle na drugi način.

Sudionica istraživanja o doživljaju podrške osoba s multiplom sklerozom govori kako razgovorom s poslodavcem i radnim kolegama o izazovima s kojima se susreće, postiže neke prilagodbe na radnom mjestu što pokazuje važnost razgovora o prilagodbi radnog mjesta kao osobis kroničnom bolešću -

„....pošto ono duže radim to i oni više uče o meni, o tome šta meni treba i na koji način bi možda trebalo prilagoditi neke stvari... Međutim mislim da sa vremenom ljudi malo više uče, ponekad im ja ispričam i neku situaciju iz svog života, kako mi je i takve stvari..(S6)“

(Liković, 2021). Važno je napomenuti kako svaka osoba s kroničnom bolešću za sebe odlučuje hoće li podnijeti zahtjev za utvrđivanjem invaliditeta u odnosu na rad ili ne, ali važna je informacija kako ima pravo na podnijeti taj zahtjev kao osoba s kroničnom bolešću.

PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM NA TRŽIŠTU RADA

PRAVO PREDNOSTI PRI ZAPOŠLJAVANJU

Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 32/20) osobe s invaliditetom ostvaruju pravo prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima pri zapošljavanju u tijela državne uprave, tijela sudske vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te u javne službe, javne ustanove, izvanproračunske i proračunske fondove, kod pravne osobe u vlasništvu ili u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te kod pravne osobe s javnim ovlastima. Ti poslodaci dužni su prilikom zapošljavanja osobi s invaliditetom dati prednost pod jednakim uvjetima, što znači da kad se na isto radno mjesto javljaju osobe s invaliditetom i bez invaliditeta, prednost pri zapošljavanju ima osoba s invaliditetom.

Osoba s invaliditetom je dužna u prijavi, odnosno ponudi na javni natječaj ili oglas pozvati se na pravo prednosti pri zapošljavanju te priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i dokaz o invaliditetu. Dokazom o invaliditetu smatraju se javne isprave o invaliditetu na temelju kojih se osoba može upisati u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Putem e-građana možete podići potvrdu o statusu osobe s invaliditetom koja se izdaje u svrhu zapošljavanja kao dokaz o zadovoljavanju uvjeta upisa u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom prema odredbi Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (NN 75/18).

PRAVO NA RAZUMNU PRILAGODBU TESTIRANJA I/ ILI INTERVJUA TIJEKOM NATJEČAJNOG POSTUPKA

Osobe s invaliditetom imaju pravo na razumnu prilagodbu tijekom testiranja i/ili intervjua u okviru natječajnog postupka kod zapošljavanja na radno mjesto na koje se prijavljuju. Poslodavac ima prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 32/20) obvezu osiguranja razumne prilagodbe osobama s invaliditetom prilikom provedbe testiranja ili intervjeta za zapošljavanje na radno mjesto za koje traže radnika.

PRAVO NA RAZUMNU PRILAGODBU RADNOG MJESTA

Osobama s invaliditetom ovisno o njihovim radnim sposobnostima, karakteristikama i individualnim potrebama, poslodavac je dužan osigurati odgovarajuće oblike razumne prilagodbe u vezi s prilagodbom organizacijskih, psihofizičkih i socijalnih aspekata radnog mjesta i radnog okoliša, kao i potrebne prilagodbe vezane uz učinkovitost i trajanje rada. Poslodavac ima obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta osobama s invaliditetom prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 32/20). Sudionica istraživanja o doživljaju podrške osoba s multiplom sklerozom je opisala prilagodbu kojoj je omogućio poslodavac na sljedeći način

„...meni su full, full izašli u susret... Ja sam sjela i tražila da radim samo jutarnje smjene i ja sam to dobila...tražila sam promjenu pozicije...jer sam ja radila ne znam do ponoći tako to do ponoći, jedan pa sam se opet dizala u pet pa išla na posao. Mislim da ja da tako fizički ja to sada ne bi mogla izdržat.. (S8)“ (Liković, 2021).

Ponekad prilagodba može značiti osiguranje bolje svjetlosti na radnom mjestu, dok su ponekad potrebne opsežnije prilagodbe za čiju pomoć u osiguranju iste poslodavac može zatražiti od Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i Centra za profesionalnu rehabilitaciju.

PRAVO NA STAŽ S POVEĆANIM TRAJANJEM

Na temelju Zakona o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN 34/21), osobe s invaliditetom zaposlene s punim i nepunim radnim vremenom mogu ostvariti staž osiguranja s povećanim trajanjem tako da im se za svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa kao 15 mjeseci. Staž s povećanim trajanjem mogu ostvariti osobe s distrofijom i srodnim mišićnim i neuromišićnim bolestima, osobe s multiplom sklerozom i srodnim bolestima, slikepe osobe, gluhe osobe, gluhoslikepe osobe, osobe s reumatoидним artritisom i drugim sustavnim upalnim bolestima zglobova i vezivnog tkiva, osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica te osobe sa sindromom Down.

Staž s povećanim trajanjem utvrđuje se rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom na zahtjev osobe ako joj zdravstveno stanje uzrokuje trajne posljedice za život i rad.

Moguće je zahtjev podnijeti u bilo kojem trenutku s obzirom na priznavanje prava na staž s povećanim trajanjem od dana postavljene dijagnoze. Pravo se ostvaruje podnošenjem zahtjeva Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje koji donosi rješenje o pravu na računanje mirovinskog staža s povećanim trajanjem, a zahtjevu treba priložiti rješenje o utvrđenom postotku tjelesnog oštećenja ukoliko ga osoba ima utvrđenog i medicinsku dokumentaciju.

PRAVO NA POREZNU OLAKŠICU

Ukoliko ste Vi kao osoba s invaliditetom u radnom odnosu i imate utvrđen postotak tjelesnog oštećenja, možete u Poreznoj upravi u Vašoj blizini dostaviti rješenje tjelesnog oštećenja i ostvariti pravo na poreznu olakšicu. Neovisno koji je postotak tjelesnog oštećenja utvrđen, imate pravo na osobni odbitak za invaliditet. Za dodatne informacije обратите се Poreznoj upravi.

PRAVO NA POVEĆANO TRAJANJE GODIŠNJEG ODMORA

Osoba s invaliditetom ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana, a to pravo propisuje Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 32/20).

PRAVO NA UVEĆANO TRAJANJE OTKAZNOG ROKA

Osobe s invaliditetom prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 32/20) imaju pravo da im se dodatno uveća za mjesec dana najmanje trajanje otkaznog roka propisano općim propisom o radu (Zakonom o radu), osim ako je otkaz skrivila ta osoba.

PRAVO NA NOVČANU POMOĆ ZA NEZAPOSELNE OSOBE S INVALIDITETOM

Nezaposlenim osobama s invaliditetom može se priznati pravo na novčanu pomoć nakon završenog osnovnoškolskog, srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja, a najranije s navršenih 15 godina života ako ne ispunjavaju uvjete za priznavanje drugih prava prema Zakonu o tržištu rada (NN 18/22). Pravo na novčanu pomoć stječe nezaposlena osoba s invaliditetom koja se vodi u evidenciji Zavoda za zapošljavanje, a priznaje se od dana podnošenja urednog zahtjeva i isplaćuje se mjesечно. Iznos novčane naknade utvrđuje se u visini od 10 % minimalne plaće u neto iznosu. Zahtjev je potrebno podnijeti u podružnici Zavoda za zapošljavanje.

PRAVO NA PROFESIONALNO USMJERAVANJE

Nezaposlenim osobama s invaliditetom može se pružiti usluga profesionalnog usmjeravanja prema Zakonu o tržištu rada (NN 18/22). Profesionalno usmjeravanje je skup različitih stručnih postupaka kojima se identificiraju mogućnosti, interesi i kompetencije osoba s invaliditetom kako bi donijele odluke o zapošljavaju i upravljale svojim profesionalnim razvojem. Profesionalno usmjeravanje uključuje uključuje informiranje, savjetovanje, procjenu kompetencija i praćenje profesionalnog razvoja, a provodi se pri Hrvatskom Zavodu za zapošljavanje.

PRAVO NA PROFESIONALNU REHABILITACIJU

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju može ostvariti osoba kojoj je utvrđen status osobe s invaliditetom i ispunjava uvjete za upis u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom, a obuhvaća pravo osobe s invaliditetom na korištenje usluga centra za profesionalnu rehabilitaciju utvrđenih individualnim planom profesionalne rehabilitacije (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, NN 32/20).

Profesionalna rehabilitacija je skup različitih mjera i aktivnosti koje obuhvaćaju sudjelovanje u utvrđivanju preostalih radnih i općih sposobnosti, profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti, analizu tržišta rada, mogućnosti zapošljavanja i uključivanja u rad, procjenu mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja te radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja (Dražić, 2022a). Dražić (2022a) navodi kako se usluge profesionalne rehabilitacije ponajviše odnose na procese koji pomažu osobama s invaliditetom pri podizanju konkurentnosti na tržištu rada, zapošljavanju, pružanju stručne podrške, kao i zadržavanju zaposlenja, no potrebno je da se osoba s invaliditetom obrati Centru za profesionalnu rehabilitaciju ili Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom za pomoć i podršku.

Usluge profesionalne rehabilitacije prema Dražić (2022b) odlikuje:

- 1. individualan pristup korisniku**
- 2. dovoljno vremena za provedbu usluga**
- 3. mogućnost izvođenja dodatnih sadržaja**
- 4. naglasak na osiguravanju prakse na otvorenom tržištu rada**
- 5. partnerski odnos stručnog tima i korisnika**
- 6. partnerski odnos s naručiteljem (poslodavcem)**

Sudionica istraživanja o doživljaju podrške osoba s multiplom sklerozom je iskazala zadovoljstvo podrškom u Centru za profesionalnu rehabilitaciju tako što je rekla

„Za najbolju psihičku podršku sam se susrela na centru za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom jer sam bila tamo, i ajmo reć da sam prvi put naišla na ljudе koji su u potpunosti imali razumijevanja i koji su u potpunosti znali sa čime se ja to susrećem i bili voljni pomoći (S6)“(Liković, 2021).

Profesionalna rehabilitacija omogućuje nezaposlenim osobama s invaliditetom stjecanje znanja i vještina potrebnih za zapošljavanje odnosno zadržavanje zaposlenja prema Zakonu o tržištu rada (NN 18/22). U svrhu pripreme za zapošljavanje nezaposlenih osoba s invaliditetom Hrvatski Zavod za zapošljavanje može osobu uputiti na postupke profesionalne rehabilitacije.

Više informacija o profesionalnoj rehabilitaciji pročitajte u Zbornik radova sa MS Vikenda i poslušajte MSTV PODCAST: Profesionalna rehabilitacija, prve online televizije za osobe s multiplom sklerozom u kojoj je Savez društava multiple skleroze Hrvatske ugostio Bojanu Dražić, višu stručnu suradnicu specijalističku za profesionalnu rehabilitaciju iz Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

POTREBA ZA RAZGOVOROM

Tijekom nezaposlenosti, ali i tijekom rada osobe s invaliditetom susreću se s mnogim izazovima koji su pred njima u svakodnevnim situacijama poput gustih rokova radnih zadataka, velikog broja radnih obaveza, interakcije s radnom okolinom koja može biti podržavajuća, ali i ne. Tu su još mnoge situacije koje su osobama s invaliditetom stresne i ponekad se teško nose s njima, a posebice u slučaju otkaza, nezaposlenosti te traženja posla. Neizvjesnost tržišta rada, zaposlenost i nezaposlenost pred osobama stavljuju izazove s kojima se možda prije nisu susretale i nekad ne nalaze u svojoj okolini razumijevanje za potrebe koje imaju. To su situacije koje se događaju i osobama s invaliditetom i/ili kroničnom bolešću, a da su pritom nekad izraženije zbog samog invaliditeta ili kronične bolesti s kojima osobe žive. Primjerice osoba koja radi ima mjesecne odlaske liječniku zbog primanja terapije i ponekad nalazi razumijevanje kod poslodavca za tu osobu, ali ponekad i ne. Drage osobe s invaliditetom i/ili kroničnim bolestima, u slučaju potrebe za razgovorom, podrškom, slušanjem, osjećajte se slobodno obratiti u neko od savjetovališta na području Grada Zagreba. Također, možete nazvati radnim danom SOS MS telefon Saveza društava multiple skleroze Hrvatske u periodu od 8 do 16 sati na broj 0800/77-89 gdje ćete rado biti saslušani i razgovarat će se s Vama o situacijama s kojima se suočavate.

PRAVA POSLODAVACA KOJI ZAPOŠLJAVAJU OSOBE S INVALIDITETOM

Uloga poslodavaca je velika u zapošljavanju osoba s invaliditetom, ali i kada se one zaposle, poslodavac je jedna od ključnih osoba u ostvarivanju prava koje osoba s invaliditetom kao ima. Primjerice, poslodavac je taj koji mora omogućiti zaposleniku s invaliditetom trajanje godišnjeg odmora najmanje pet tjedana jer ako on to ne omogući, osoba s invaliditetom ne može ostvariti to pravo. Također, uloga poslodavca je velika u omogućavanju razumne prilagodbe radnih uvjeta zaposlenim osobama s invaliditetom i ukoliko nailaze na nedoumice kako omogućiti razumnu prilagodbu i druge radne uvjete, prava i poticaje, mogu se obratiti Zavodu za vještackenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom ili centrima za profesionalnu rehabilitaciju u Zagrebu, Splitu, Rijeci ili Osijeku. Uslugama profesionalne rehabilitacije direktno se potiče poslodavce putem poticaja da zapošljavaju osobe s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, kao i da ih zadrže na određenim radnim mjestima i prilagode radna mjesta individualno svakoj osobi s invaliditetom. Marinović (2022) navodi kako je osnovni preduvjet za ostvarenje prava na poticaje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom da su zaposlene osobe s invaliditetom za koje se poticaji traže, upisane u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom te da poslodavac podnositelj zahtjeva nema dugovanja prema radnicima niti prema državi. Više informacija o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom pročitajte u Zbornik radova sa MS Vikenda i poslušajte MSTV PODCAST: Poticaji pri zapošljavanju osoba s invaliditetom, prve online televizije za osobe s multiplom sklerozom u kojoj je Savez društava multiple skleroze Hrvatske ugostio Anu Marinović, rukovoditeljicu Službe za zapošljavanje i poticaje Zavoda za vještackenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Neka od prava koje poslodavci mogu ostvariti zapošljavanjem osoba s invaliditetom donosimo u nastavku, a ona također mogu poslužiti nezaposlenim osobama s invaliditetom prilikom traženja posla kao alat u razgovoru s budućim poslodavcem što bi mogao ostvariti još njihovim zapošljavanjem, ali i osobama s invaliditetom koje su zaposlene, no poslodavac ne ostvaruje poticaje temeljem njihova zaposlenja.

Pravo na subvenciju plaće za osobu s invaliditetom

Kada poslodavac zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, osoba s invaliditetom se samozapošljava te integrativna radionica i zaštitna radionica, mogu ostvariti pravo na subvenciju plaće zaposlenih osoba s invaliditetom ako se nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju uslugom Procjene radne učinkovitosti utvrdi da, unatoč prilagodbi radnog mesta i pružanju odgovarajućih usluga stručne podrške, osoba s invaliditetom ne može postići one rezultate u obavljanju radnih zadataka koje bi na istom radnom mjestu postigao prosječni radnik bez invaliditeta.

Za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom, može se ostvariti subvencija plaće u iznosu od 10% do 70% osnovice za subvenciju, dok zaštitna radionica i integrativna radionica mogu za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom na zaštitnom radnom mjestu ostvariti subvenciju plaće u iznosu od 75% osnovice za subvenciju.

Pravo na sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta – arhitektonska prilagodba

Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava, a kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno prilagoditi radno mjesto u smislu uklanjanja arhitektonskih barijera, može ostvariti pravo na sufinanciranja troškova razumne prilagodbe radnog mjesta za tu osobu, ako je nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju uslugom Izrade plana prilagodbe radnog mjesta i radnog okoliša – arhitektonska prilagodba te potrebne prilagodbe opreme i sredstava za rad – tehnička prilagodba, utvrđena potreba za prilagodbu radnog mjesta, u visini stvarnih troškova prilagodbe, ali najviše do 40 osnovica za jednu osobu s invaliditetom. Osnovica izračuna je minimalna bruto plaća. Zahtjev za sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta – arhitektonska prilagodba podnosi se Zavodu za vještinačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pravo na sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada – tehnička prilagodba

Sufinancirane troškova tehničke prilagodbe uvjeta rada može ostvariti poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, osoba s invaliditetom koja se samozapošljava, te integrativna radionica i zaštitna radionica, za zapošljavanje osobe s invaliditetom kojoj je zbog vrste i težine invaliditeta potrebno tehničkom opremom prilagoditi radno mjesto ako je nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju uslugom Izrade plana prilagodbe radnog mjesa i radnog okoliša – arhitektonska prilagodba te potrebne prilagodbe opreme i sredstava za rad – tehnička prilagodba utvrđena potreba za prilagodbu uvjeta rada, u visini stvarnih troškova prilagodbe, ali najviše do 40 osnovica za jednu osobu s invaliditetom. Osnovica izračuna je minimalna bruto plaća. Zahtjev za sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada – tehnička prilagodba podnosi se Zavodu za vještacenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pravo na naknadu u visini uplaćenog doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje

Pravo na subvenciju u visini uplaćenog doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom može ostvariti poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica i zaštitna radionica, pod uvjetom da je osoba upisana u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom. Osnovica za izračun subvencije za doprinos je obračunat i uplaćen doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja. Za svaku zaposlenu osobu s invaliditetom ostvaruje se subvencija za doprinos u iznosu od 75% osnovice za subvenciju za doprinos. Zahtjev za subvenciju za doprinos podnosi se Zavodu za vještackenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pravo na Sufinanciranje troškova prijevoza OSI

Za potrebe dolaska na posao i odlaska s posla te za potrebe dolaska na mjesto obavljanja djelatnosti i odlaska s mjesta obavljanja djelatnosti, poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, odnosno osoba s invaliditetom koja se samozapošljava te integrativna radionica i zaštitna radionica mogu ostvariti pravo na sufinciranje troškova prijevoza osoba s invaliditetom. Spomenuto pravo može se ostvariti pod uvjetom da su osobe s invaliditetom upisane u Očeviđnik zaposlenih osoba s invaliditetom. Zahtjev za sufinciranje troškova prijevoza osoba s invaliditetom podnosi se Zavodu za vještacenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pravo na Novčanu nagradu za zapošljavanje izvan kvote

Poslodavac koji zapošljava više osoba s invaliditetom od propisane kvote te poslodavci koji zapošljavaju manje od 20 radnika, među kojima su osobe s invaliditetom, ima pravo na novčanu nagradu u iznosu od 30% minimalne bruto plaće mjesечно za svakog radnika s invaliditetom koji predstavlja višak u odnosu na propisanu kvotu, pod uvjetom da je zaposlena osoba s invaliditetom upisana u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom. Poslodavac može ostvariti novčanu nagradu za razdoblje najduže 12 mjeseci kontinuirano za pojedinu osobu s invaliditetom koju zapošljava izvan kvote. Zahtjev za novčanu nagradu podnosi se Zavodu za vještinačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Ovo pravo ne može ostvariti u svoje ime osoba s invaliditetom koja se samozapošljava.

Dragi svi,

hvala Vam na čitanju ove e-brošure koja je informativna i edukativna za osobe s invaliditetom u sustavu tržista rada. Istaknuli smo i kako je ona namijenjena osobama s kroničnim bolestima na tržistu rada, što je vrlo važno za znati jer i kronične bolesti vode ka nevidljivom invaliditetu radi kojeg se osobe često osjećaju neshvaćeno. Poruke koje želimo još poslati su namijenjene osobama s invaliditetom i kroničnim bolestima koje se tek uključuju u tržiste rada, koje se nalaze u njemu kroz zaposlenost ili nezaposlenost te svima onima koji su obitelj, prijatelji, podrška osobama s invaliditetom i kroničnim bolestima na tom putu. Važno je imati na umu kako niste sami na tom putu, možete se uvijek obratiti za savjet i podršku na dalje navedenim adresama.

Raspitajte se o oblicima potpore koje Vam može pružiti Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom jer to može biti ponekad samo razgovor i savjetovanje o prilagođavanju radnog mesta i odnosa prema zaposlenoj osobi s invaliditetom. Ukoliko su Vam neka prava na tržistu rada povrijeđena, обратите se Pravobraniteljici za osobe s invaliditetom kako biste razgovarali i vidjeli daljnje postupke. No, slobodno se obratite za podršku i u drugim situacijama bilo da ste zaposlena ili nezaposlena osoba s invaliditetom ili poslodavac jer ako ne zatražimo podršku, ne možemo znati možemo li ju ostvariti ili ne, na koji način, što je sve potrebno učiniti i slično. Korisno je i pribaviti dokumentaciju poput rješenja o tjelesnom oštećenju ili nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, što možete učiniti podnošenjem zahtjeva za vještačenjem pri HZMO kako bi mogli ostvariti određena prava u vezi s tržistem rada, ali i drugim pravima. Ponekad je potreban samo topli razgovor o situacijama u kojima se nalazite i kroz što prolazite pa se možete obratiti pozivom na SOS MS telefon Saveza društava multiple skleroze Hrvatske. Želimo Vam poslati poruke podrške i ohrabrenja na putu kroz tržiste rada kojim možete puno postići i ostvariti se. Vjerujemo kako će se pred Vama događati nepredvidive i ponekad zahtjevne situacije, no svojim unutarnjim snagama i potencijalima ćete ih prevladati i postati osnaženi za sve što je pred Vama. Nepredvidive situacije su prilika za rast, a e-brošura je pomoćno sredstvo koje Vam može koristiti kao smjernica za ostvarivanje prava na tržistu rada. Kako bi osoba s invaliditetom ili poslodavac, koji su zainteresirani za ostvarivanje prava prilikom zapošljavanja osoba s invaliditetom, dobili sve relevantne informacije, preporuka je da se obrate Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i na jedan od centara za profesionalnu rehabilitaciju koji djeluju u Republici Hrvatskoj.

KOME SE OBRATITI ZA PODRŠKU I INFORMACIJE?

Zavod za vještacije,
profesionalnu rehabilitaciju
i zapošljavanje osoba s
invaliditetom

Adresa: Radnička cesta 1, 10000 Zagreb
Telefon: 01 6040 495
E-adresa: info@zosi.hr

Centar za profesionalnu
rehabilitaciju Rijeka

Adresa: Wenzelova 3/A, 51000 Rijeka
Telefon: 051/ 546 - 451
E-mail: lulin@cpr-rijeka.hr

Porezna uprava

Adresa: Boškovićeva 5, 10 000 Zagreb
Telefon: 01/480-9000,
pozivni centar – 0800/10 01

Centar za profesionalnu
rehabilitaciju Zagreb

Adresa: Republike Austrije 1, 10000 Zagreb
Telefon: 01/ 6461 - 230
E-mail: info@cprz.hr

Centar za profesionalnu
rehabilitaciju Split

Adresa: Ruđera Boškovića 30, Split
Telefon: 021/ 240 - 340
E-mail: info@czprs.hr

Pravobranitelj za osobe s
invaliditetom

Adresa: Savska cesta 41/3, 10 000 Zagreb
Telefon: 01 6102 170
e-mail: ured@posi.hr

Centar za profesionalnu
rehabilitaciju Osijek

Adresa: Tadije Smičiklase 2, 31000 Osijek
Telefon: 031/ 208 308, 031/ 496 847
E-mail: pravna.sluzba@cpr.hr

Hrvatski Zavod za zapošljavanje

Adresa: središnji ured – Savska cesta 64,
10 000 Zagreb
Telefon: 01/6126 - 000
E-mail: hzz@hzz.hr

SOS MS telefon – Savez društava
multiple skleroze Hrvatske

Adresa: Trnsko 34, 10 020 Zagreb
e-mail: sos-ms@sdmsh.hr
Telefon: 0800/77 89

**“Sretan život ne sastoji
se u nepostojanju, već u
ovladavanju
poteškoćama.”**

Helen Keller